

תניא: רבי אומר: עם הארץ — אסור לו לאכול בשר. לפי שנאמר "זאת תורת הבהמה והעוף".

מדכתיב "תורת" לפני ה"בהמה והעוף", שמע מינה: רק כל העוסק בתורה, מותר לו לאכול בשר בהמה ועוף.

וכל מי שאינו עוסק בתורה, אסור לו לאכול בשר בהמה ועוף.

אמר רבי אלעזר: עם הארץ — מותר לנחרו [לשסעו מנחיריו] ביום הכיפורים שחל להיות בשבת.⁽¹⁾

אמרו לו תלמידיו: רבי, אמור "מותר לשוחטו". ולמה אמרת "לנחרו"?

אמר להם: נחירה דוקא אמרתי. לפי שהיא מיתה יותר מגונה.

שהרי זה השוחטה, טעון ברכה. וכיון שמברכים על השחיטה היא מיתה יותר מכובדת.

ואילו זה, הנחרה, אין טעון ברכה. וכמו כן עם הארץ ראוי למות במיתה מגונה כנחירה.

אמר רבי אלעזר: עם הארץ — אסור להתלוות עמו בדרך.

שהרי נאמר על התורה "כי היא חייך ואורך ימיך". נמצא, שמי שאינו עוסק בתורה, מסכן את חייו.

וכן ימכור מה שיש לו כדי שישא את בתו לתלמיד חכם. לפי שנישואי בת תלמיד חכם לתלמיד חכם, הם משל להרכבת ענבי הגפן בענבי הגפן, שהוא דבר נאה ומתקבל.⁽⁵⁾

ולא ישא תלמיד חכם בת עם הארץ. משום שנישואי תלמיד חכם ובת עם הארץ, הם משל להרכבת ענבי הגפן בענבי הסנה, שהם דבר כעור ואינו מתקבל.

תנו רבנן: לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישא בת תלמיד חכם.

לא מצא בת תלמיד חכם, ישא בת גדולי הדור, אנשי מעשה וצדיקים.

לא מצא בת גדולי הדור, ישא בת ראשי כנסיות.

לא מצא בת ראשי כנסיות, ישא בת גבאי צדקה, שמינויים מוכיח שהם טובים ונאמנים.

לא מצא בת גבאי צדקה, ישא בת מלמדי תינוקות.

וכלבד שלא ישא בת עמי הארץ. מפני שהן שקין, ונשותיהן שרין, שאינן זהירות במצוות.

ועל בנותיהן הוא אומר: "ארור שוכב עם כל בהמה", שהן דומות לבהמה, שאין להם לב להבין, כמותה.

1. המדובר בעם הארץ שהוא כופר להכעיס, וחשוד על שפיקות דמים. לפיכך מותר להורגו, ואף תוך כדי חילול שבת ויום כיפור. משום פיקוח נפש. תוספות.

זה מתכלה ממונו, והוא צריך למכור את כלי ביתו. מהרש"א.

5. שהוא דבר נראה לכשעצמו. וגם מתקבל שיצא ממנו זרע כשר. מהרש"א.